
Saksnr: 2021/52521-1
Saksbehandlar: Kenth Rune Teigen Måren

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		16.11.2021
Hovudutval for opplæring og kompetanse		23.11.2021
Fylkesutvalet		30.11.2021

Høyring - ny opplæringslov

Forslag til innstilling

1. Fylkesutvalet for Vestland fylkeskommune vedtek høyringssvaret på NOU 2019:23 «Ny opplæringslov», slik det kjem fram av saksutgreiinga
2. Fylkesdirektøren tilrår at departementet i lag med fylkeskommunane arbeider vidare med kriteria for fylkeskommunale rammetilskot, slik at tilskota er i tråd med målsetjingane i fullføringsreforma.

Samandrag

Dagens opplæringslov er 23 år gammal og sær omfattande, oppstykk og detaljert. Føremålet med den nye lova er å få ei oppdatert opplæringslov som er meir tilgjengeleg, og betre tilpassa dagens og framtidens samfunn og opplæringssektoren sin kvardag. I framlegget til ny opplæringslov blir mykje frå den noverande lova vidareført, noko er tatt ut, og nokre nye reglar er tekne inn. I denne saka legg fylkesdirektøren fram framlegg til endringar som departementet må vurdere i arbeidet med ny opplæringslov.

Ny opplæringslov vil tidlegast vere klar skuleåret 2023/24.

Rune Haugsdal
fylkesdirektør

Bjørn Lyngedal
avdelingsdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Foreningen Yrkeslabyrintens innspill til ny opplæringslov
- 2 Uttale RMNF - ny opplæringslov
- 3 Innspel til høyring - alternativ B2 - Ny Opplæringslov Kapittel 7 Opplæring i bedrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Høring om framlegg til ny opplæringslov og endringar i friskulelova.

Kunnskapsdepartementet sendte 26.08.2021 framlegg til ny opplæringslov og endringar i friskulelova på høring.

Framlegg til ny opplæringslov er meint å erstatte dagens opplæringslov.

Vedtakskompetanse

Jamfør reglement for folkevalde organ og delegering i Vestland fylkeskommune er det fylkesutvalet som kan vedta ei fråsegn på vegne av fylkeskommunen (pkt. 6. Reglement for folkevalde organ og delegering).

Høringsprosessen for Vestland fylkeskommune

Fylkesdirektøren inviterte 02.09.2021 følgjande instansar til å gje innspel til Vestland fylkeskommune sitt høyringsvar:

- dei vidaregåande skulane
- opplæringskontor
- Elevorganisasjonen
- Elev- og lærlingombod
- Mobbeombodet
- Ungdomspolitisk utval
- Rådet for menneske med nedsett funksjonsevne
- Nynorskfylket Vestland

Fristen for innspel vart sett til 27.10.2021. Det er kome inn både eksterne og interne innspel. Innspela frå sektoren er innarbeidd i felles høyringsvar frå Vestland fylkeskommune. Innspela frå opplæringskontor og partane i næringslivet er lagt ved saka. Sjølv om desse er lagt ved saka betyr ikkje det at fylkeskommunen stiller seg bak og er einig i alle innspela frå desse. Sidan vi er bedne om å samle alle innspel frå sektoren i ein felles høyringsuttale, meiner fylkesdirektøren at det likevel er formålstenleg å legge dei ved vårt høyringsvar.

Høring om ny opplæringslov var handsama gjennom høyringsuttale på NOU 2019:23 Ny opplæringslov. Vestland fylkeskommune gav si høyringsfråsegn i PS-32/2020 (fylkesutvalet). Høyringsfråsegna bygger i all hovudsak på innspel fylkesdirektøren har fått frå sektoren.

Høyringsdokumenta knytt til ny opplæringslov er omfattande, og gjeld både grunnskulen, vidaregåande opplæring og friskulelova. Fylkesdirektøren har avgrensa høyringsfråsegna til vidaregåande opplæring.

Organisering av høyringssvaret

I høring om ny opplæringslov drøftar kunnskapsdepartementet kva endringane i lova kan bety for fylkeskommunane sin rettslege handlingsfridom, og kva endringane vil bety for fylkeskommunen økonomisk. Høringa inneheld og fleire tema med alternative lovframlegg og opne spørsmål departementet ynskjer høyringsinstansane sine synspunkt på, før dei konkluderer.

Departementet har gitt råd om korleis høyringssvaret skal organiserast.

Det vil være til stor hjelp for departementet at det framgår klart av høyringssvaret hvilke paragrafer i lovutkastet eller hvilke kapitler i høyringsnotatet høyringsuttalelsen gjelder.

Fylkesdirektøren si organisering av høringa

Del 1: Generelle kommentarar til høyringsnotatet

Del 2: Høyringsfråsegn i tråd med råd frå departementet

Del 1: Generelle kommentarar til høyringsnotatet

Opplæringslovutvalet hadde tre målsetjingar for ny opplæringslov:

- Ta vare på behova til barn, unge og vaksne for grunnopplæring
- Vere brukarvenleg og nyttig for elevar, foreldre/føresette, lærarar, skuleleiarar og andre som arbeider i skulen, fylkeskommuneadministrasjon og -politikarar, direktorat, departement og Storting.
- Plassere ansvar på riktig stad.

Fylkesdirektøren meiner ei opplæringslov først og fremst skal ta omsyn til barn, unge og vaksne sine behov i grunnopplæringa. Framlegget til lovutkast og inndeling/struktur er meir brukartenleg. Fylkesdirektøren meiner det likevel er uheldig dersom staten stiller altfor detaljerte krav til korleis fylkeskommunen skal arbeide. Det vil vere føremålstenleg for elevar og lærlingar at statleg nivå har tillit til profesjonaliteten i sektoren. Detaljert styring med konkrete plikter og rettigheter som skal innfriast, medfører ekstra dokumentasjons- og rapporteringsbehov. Tid og krefter som skal brukast på at lærarar følgjer opp elevar, skuleleiarar følger opp og støttar lærarar og skuleeigar støttar skuleleiarar blir heller nytta til å dokumentere at alle gjer si plikt. Dette er uheldig då forskning syner at driftsoppgåvene er så omfattande og krevjande at det pedagogiske arbeidet må vike. God leiing på alle nivå vil sikre at elevane og lærlingane får den opplæringa dei skal ha.

Samhøveprinsippet, nærleiksprinsippet og rammefinansieringsprinsippet kan vere krevjande å følgje i lovframlegg, og det må derfor vurderast kva som kan regulerast ved lov og kva som bør regulerast i tilhøyrande forskrift. Det som ikkje er tillate, er det som lov skal regulere.

Meld. St. 28 (2015-16) Fag - Fornyng - Forståelse omhandlar ei fornyng av innhaldet i opplæringa, Meld. St. 14 (2019-2020) Kompetansereformen - Lære hele livet har mål om at ingen skal gå ut på dato som følgje av manglande kompetanse, Meld. St. 21 Fullføringsreformen - med åpne dører til verden og fremtiden har mål om at ni av ti skal fullføre vidaregåande opplæring. Fylkesdirektøren støttar departementet si vurdering om at eit regelverk ikkje aleine sikrar ei opplæring av høg kvalitet eller løyser dei ulike utfordringane barn, unge og vaksne kan møte i opplæringa si. Regelverket må støtte måla om eit tilpassa skule- og læringsmiljø der utanforskap, mobbing, fråfall m.m. ikkje eksisterer.

Del 2: Høyringsfråsegn i tråd med råd frå departementet.

Første delen - innleiande føresegner

Denne delen omhandlar føremålet med lova og kva lova gjeld, føremålet med opplæringa, læreplanverket og opplæringstilbodet og ansvaret for opplæringa.

Nettverket Nynorskfylket Vestland har innspel om at føremålsparagrafen må spegle dei språkpolitiske pliktene og språkpolitiske måla som finst andre stader i opplæringslova, og elles i lovgjevinga om språk. I tillegg gir dei i denne delen innspel på at læreplanverket må ligge føre på dei språka som opplæringa skal vere på, jamfør føresegna om opplæringsspråk i § 15-1.

Innspelet til nettverket gjeld § 1-2, tredje og fjerde avsnitt og § 1-3, første avsnitt. Tillegga til lovteksten er markerte med understreking:

§ 1-2 Føremålet med opplæringa

Opplæringa skal utvide kjennskapet til og forståinga av den nasjonale kulturarven og den felles internasjonale kulturtradisjonen vår. Opplæringa skal medverke til å styrkje norsk språk. Lova skal fremje likestilling mellom bokmål og nynorsk og sikre vern og status for samiske språk, kvensk og norsk teiknspråk.

Opplæringa skal gi innsikt i språkleg og kulturelt mangfald og vise respekt for den enkelte si overtyding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

§ 1-3 Læreplanverket og utdanningstilbodet

Læreplanverket skal liggje føre på opplæringsspråka norsk og samisk, jf. § 15-1. Kongen i statsråd skal gi forskrift om overordna mål og prinsipp for opplæringa. Departementet skal gi forskrift om læreplanar i fag.

Departementet skal gi forskrift om kor mange timar med opplæring elevar i grunnskolen skal ha, og korleis timane skal delast mellom trinn og mellom fag.

Fylkesdirektøren si vurdering

Fylkesdirektøren støttar innspelet frå *Nettverket Nynorskfylket Vestland* med følgjande endring; **lova** vert erstatta med **ho** for å vise tilbake på kva opplæringa skal fremje.

Ho skal fremje likestilling mellom bokmål og nynorsk og sikre vern og status for samiske språk, kvensk og norsk teiknspråk.

Andre delen - grunnskuleopplæringa

Nettverket Nynorskfylket Vestland har gitt innspel på § 3-1 *Bokmål og nynorsk for elevane i grunnskolen* og § 6-1 *Bokmål og nynorsk for elevane i den vidaregåande opplæringa* samla og fylkesdirektøren gjer vurderingane i omtalen av § 6-1

Tredje delen - vidaregåande opplæring

Denne delen omhandlar rett til vidaregåande opplæring, val av skriftspråk og særskilte språkrettar i den vidaregåande opplæringa, opplæring i bedrift, organ knytt til yrkesopplæringa og skyss, bustad, oppfølgingstenesta og overgangar frå grunnskule til vidaregåande opplæring.

Kapittel 5: Rett til vidaregåande opplæring.

Innspela fylkesdirektøren har fått støttar ei utviding av retten, men presiserer at utvidinga vil kunne gi monalege kapasitetsutfordringar på plass, tid og ressursar.

Fylkesdirektøren har også fått innspel på at departementet bør revurdere regelen om at elevar ikkje har høve til å få opplæring i fag som allereie er bestått. Dette fører til at elevar som til dømes gjer omval og vert deltidselevar, får avgrensa høve til å delta fullt ut i gruppa sitt læringsmiljø og følgjeleg får mindre deltaking i det sosiale læringsmiljøet.

Rådet for menneske med nedsett funksjonsevne (RMNF) har gitt innspel om at opplæring for asylsøkarar, §5-9, må gjelde til vedkomande blir sendt ut av landet, og ikkje berre fram til datoen for det endelege vedtaket.

Fylkesdirektøren har i tillegg fått innspel på endring av § 5-1, sjette avsnitt. Endringa i lovteksten er markerte med understreking:

§ 5-1 *Rett til vidaregåande opplæring, sjette avsnitt*

Dei som har rett til vidaregåande opplæring, skal komme inn på eitt av tre utdanningsprogram på vidaregåande trinn 1 som dei har søkt på. Dersom dei er kvalifisert held dei fram på Vg2 og Vg3 som bygger på det føregående trinnet. Både trinn 2 og trinn 3 skal byggje på det føregående trinnet.

Fylkesdirektøren si vurdering

Fylkesdirektøren støttar ei utviding av rettane til vidaregåande opplæring for ungdom og vaksne. Det er likevel særskilt viktig å presisere at utvida rettar kan medføre at det vert fleire elevar i det vidaregåande løpet og soleis auke kostnader for fylkeskommunen. Utvida rettar gir høve vil å ta fleire omval eller vere i løpet utover dei normerte tre åra. Fylkesdirektøren føreset at fylkeskommunane vert kompensert slik at elevane og lærlingane får det opplæringstilbodet lova seier dei har krav på.

Fylkesdirektøren støttar RMNF om at departementet må justere § 5-9 (lovteksten) i samsvar med innspelet frå RMNF.

Fylkesdirektøren har fått innspel frå *Nettverket Nynorskfylket Vestland* på at det er trong for å presisere kva som er meint med nemninga norsk i den særskilde språkopplæringa i §§3-1 og 6-5. Innspelet stiller spørsmål om den særskilde språkopplæringa i norsk skal vere på det skriftspråket som kommunen eller fylkeskommunen har valt som hovudmål for den aktuelle skulen, eller på både dei to skriftspråka. Vidare peiker innspelet på at det bør gå fram av lova om forsterka opplæringa i norsk, § 6-5, skal vere på bokmål eller nynorsk eller både på bokmål og nynorsk.

Fylkesdirektøren har vidare fått innspel på at tilbodet om særskilt språkopplæring til minoritetsspråklege elevar i vidaregåande skule blir styrka, og at det bør vere eit krav til språklege

ferdigheiter. Innspelet peikar og på at det er behov for å presisere kva som er tilstrekkelege norskferdigheiter.

Fylkesdirektøren si vurdering

Fylkesdirektøren meiner det er særskilt viktig at minoritetsspråklege elevar og lærlingar har gode og føremålstenlege vilkår slik at dei lukkast i å fullføre vidaregåande opplæring. Fylkesdirektøren støttar difor innspelet om å styrke den særskilde språkopplæringa. Vidare støttar fylkesdirektøren *Nettverket Nynorskfylket Vestland* sitt innspel om at det er behov for å presisere kva som er meint med nemninga *norsk* i den særskilde språkopplæringa.

Fylkesdirektøren tilrår at nemninga elevar med høyrselshemming i §6-3 *Opplæring i og på teiknspråk i den vidaregåande opplæringa* blir erstatta med elevar med nedsett høyrse

Fylkesdirektøren vil også her be departementet om å vurdere kva som kan regulerast ved lov, og kva som bør regulerast i tilhøyrande forskrift.

Fylkesdirektøren har motteke innspel frå opplæringskontor på at det er svært uheldig for fag- og yrkesopplæringa og for lærlingordninga at opplæringskontora ikkje er kontraktspart. Innspela vil ha følgjande lovfesta definisjon inn i den nye opplæringslova.

Opplæringskontor er eit samarbeidsorgan som tek på seg opplæringsansvar saman med medlemsbedriftene sine. Lærekontrakt blir teikna med lærling og opplæringskontor som partar. Opplæringskontoret sine lærlingar får opplæring i ei medlemsbedrift eller i periodar i forskjellige medlemsbedrifter. Kvar einskild medlemsbedrift i eit opplæringskontor må vere godkjent lærebedrift.

Fylkesdirektøren støttar framlegget frå opplæringskontora då dette er i tråd med vedtaket i Fullføringsreforma - med opne dører til verden og fremtiden.

§7-4 *Kva rettar og plikter dei med læretid i bedrift har som arbeidstakarar. Tilhøve til arbeidsmiljølova, §7-5 Godkjenning av lærebedrifter og § 7-6 Krav til lærebedrifter.* Her listar høyringa opp to alternative lovframlegg.

§7-4

[Alternativ 1:] Dei som skal ha læretid i bedrift, skal ha arbeidsavtale med lærebedrifta. Lærebedrifta kan berre seie opp denne arbeidsavtalen dersom kontrakten om læretid blir oppsagd eller heva etter § 7-3.

[Alternativ 2:] Dei som skal ha læretid i bedrift, skal ha arbeidsavtale med lærebedrifta. Der lærebedrifta er eit opplæringskontor, skal dei som skal ha læretid, ha arbeidsavtale med den eller dei bedriftene som gir opplæringa.

Fylkesdirektøren støttar alternativ 2

§7-5

[Alternativ 1:] Departementet kan gi forskrift om godkjenning av lærebedrifter, om deling av ansvaret mellom samarbeidande lærebedrifter og om einingar for samarbeid mellom lærebedrifter (opplæringskontor).

[Alternativ 2:] Departementet kan gi forskrift om godkjenning av lærebedrifter og om godkjenning av opplæringskontor som lærebedrift. Departementet kan òg gi forskrift om deling av ansvaret mellom samarbeidande lærebedrifter og om deling av ansvaret mellom opplæringskontor og lærebedriftene som er knytte til kontoret (medlemsbedrifter).

Fylkesdirektøren støttar alternativ 2

§ 7-6

[Alternativ 1] Ei lærebedrift skal vere i stand til å gi opplæring i samsvar med læreplanar i fag, anten åleine eller i samarbeid med andre godkjende lærebedrifter. Ei lærebedrift skal ha ein eller fleire fagleg kvalifiserte personar som har ansvaret for opplæringa, og ein eller fleire instruktørar som gir opplæring.

[Alternativ 2] Ei lærebedrift skal vere i stand til å gi opplæring i samsvar med læreplanar i fag, anten åleine eller i samarbeid med andre godkjende lærebedrifter. Ei lærebedrift skal ha ein eller fleire fagleg kvalifiserte personar som har ansvaret for opplæringa, og ein eller

fleire instruktørar som gir opplæring. Opplæringskontor kan godkjennast som lærebedrift. Departementet kan gi forskrift om kva reglar som gjeld for opplæringskontor.

Fylkesdirektøren støttar alternativ 2

§ 9-4 *Oppfølgingsteneste for ungdom som ikkje er i vidaregåande opplæring eller arbeid*

Fylkeskommunen skal ha ei oppfølgingsteneste. Oppfølgingstenesta skal sørge for at ungdom som har rett til opplæring etter § 6-1 og ikkje er i opplæring eller arbeid, får tilbod om vidaregåande opplæring, andre kompetansefremjande tiltak eller arbeid. Ein er omfatta av tenesta fram til utgangen av det året ein fyller 24 år. Oppfølgingstenesta skal sikre tverretatleg samarbeid mellom kommunale, fylkeskommunale og statlege instansar som har ansvar for målgruppa. Oppfølgingstenesta skal formidle og samordne dei ulike tilboda. Departementet kan gi forskrift om oppgåvene til oppfølgingstenesta.

Fylkesdirektøren meiner at lova bør omtale overgangen frå ungdom til vaksen/myndig, særleg relatert til sårbare ungdommar. Til dømes kan overgang frå barnevern til vaksenliv bli problematisk for nokre. Den myndige eleven kan ha utfordringar med å ta ansvaret denne overgangen inneber.

Fjerde delen - fellesreglar for grunnopplæringa og den vidaregåande opplæringa for barn og unge.

Denne delen omhandlar det beste for eleven, medverknad, skuledemokrati og skulereglar, arbeidet for å sikre at elevane har tilfredsstillande utbytte av opplæringa, skulemiljøet til elevane, ordenstiltak, organiseringa av opplæringa og reglar for livssynsopplæringa, opplæringsspråk, læremiddel og skulebibliotek, rådgjeving, personalet i skulen, skulefagleg kompetanse og kvalitetsutvikling

Fylkesdirektøren støttar innspelet frå RFMN på at §§11-4 og 11-5, som gjeld personleg assistanse, fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel, er svært viktig for menneske med nedsett funksjonsevne og at desse rettane gjeld også for vidaregåande opplæring for vaksne.

§11-1 *Tilfredsstillande utbytte av opplæringa.* Her listar høyringa opp to alternative omgrep.

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at opplæringa er [tilpassa/universell], det vil seie at elevane skal få eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa uavhengig av funksjonsnivå, og at alle skal få utnytta og utvikla evnene sine

Fylkesdirektøren meiner at omgrepet *tilpassa* er eit godt innarbeida omgrep i opplæringa og i dei styrande dokumenta, som til dømes Overordna del av læreplanverket. Omgrepet *tilpassa* bør behaldast.

§12-7 Det fysiske miljøet

Fylkesdirektøren har fått innspel frå RFMN på at kravet for tilrettelegging er for vagt når det gjeld bygg som allereie er bygt. Fylkesdirektøren støtter rådet i at ein i siste avsnittet av §12-7 må presisere tilrettelegging ytterlegare.

§14-2 *Inndeling av elevar i klassar og grupper*

Fylkesdirektøren vil understreke, i lag med frå RMNF, retten alle har til å høyre til i ein klasse og til å utvikle sosial samkjensle. Berre i særskilde og avgrensa deler av opplæringa kan ein dele elevane i eigne grupper utifrå fagleg nivå.

§14-4 *Fjernundervisning*

Fylkesdirektøren støttar lovforslag til ny opplæringslov om at delar av opplæringa kan gjennomførast som fjernundervisning utan at læraren er til stades saman med elevane. Fylkesdirektøren legg likevel vekt på at slik opplæring skal vere trygg og pedagogisk forsvarleg. Elevar og lærar må kunne kommunisere effektivt med tekniske hjelpemiddel. For fylkeskommunar - med mange små og mellomstore skular og med lang reisetid mellom skulane - er nettbasert fjernundervisning først og fremst eit tiltak for å sikre at alle elevane har lik tilgang til fag og breiddetilbod innan programfag. Fylkesdirektøren meiner at omgrepet fjernundervisning bør endrast til nettundervisning

Kapittel 15

Fylkesdirektøren støttar RMNF sitt innspel på at læremiddel må føreligge for menneskjer med nedsett funksjonsevne til same tid som læremiddel elles, og utan lange søknadsprosessar og ventetid.

Nettverket Nynorskfylket Vestland har innspel på følgjande §§ 15-1 til 15-4. Endringar er markert med overstreking og tillegga til lovteksten er markerte med understreking:

§15-1 *Opplæringsspråk og talemål*

Opplæringa skal vere på norsk, samisk eller norsk teiknspråk.

I den munnlege opplæringa avgjer lærarane og elevane sjølve kva for talemål dei vil bruke, men lærarane skal øve elevane i å lese opp tekstar etter reglane for skriftspråket.

Lærarane og skoleleiinga skal ~~ta mest mogleg omsyn til talemålet til elevane i ordval og uttrykksmåtar.~~ elles velje ord og uttrykksmåtar som tar mest mogleg omsyn til talemålet til elevane.

§ 15-2 *Hovudmål på kvar skole*

Kommunen og fylkeskommunen skal gi forskrift om kva skriftspråk som skal vere hovudmålet på kvar skole, bokmål eller nynorsk. Skolen skal bruke hovudmålet i den skriftlege opplæringa, og i den skriftlege kommunikasjonen med elevane og foreldra elles i den administrative kommunikasjonen om skulen og ved skulen.

§ 15-3 *Læremiddel*

I norsk og samisk kan skolen berre bruke læremiddel som følgjer offisiell rettskriving.

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at det i opplæringa berre blir brukt læremiddel som ligg føre på bokmål og nynorsk til same tid og same pris. Krava gjeld for læremiddel som skal brukast jamleg i opplæringa, ~~og som dekkjer vesentlege delar av læreplanen i faget.~~ Krava gjeld ikkje

- a) læremiddel i faget norsk
- b) læremiddel i fag med årskull med 300 eller færre elevar
- c) læremiddel der den norske teksten utgjer ein mindre del

Krava til rettskriving og kravet til at læremidla skal liggje føre på både bokmål og nynorsk, gjeld både trykte og digitale læremiddel som blir brukte i opplæringa. Skolen skal berre bruke digitale verktøy i opplæringa som ligg føre på norsk, bokmål og nynorsk. Digitale læremiddel og verktøy skal ha jamgode og likestilte brukargrensesnitt på bokmål og nynorsk. Lesebøkene i norskfaget i grunnskolen skal ha nok tilfang på både bokmål og nynorsk til at elevane kan lære å lese begge skriftspråka. Departementet skal gi forskrift om nasjonale ordningar som sikrar at kommunen og fylkeskommunen kan etterleve parallellitetskravet for læremiddel.

§ 15-4 *Ordlister, ordbøker og skriveprogram*

Dei norskspråklege trykte og digitale ordlistene og ordbøkene skolen brukar, skal vere godkjende av Språkrådet.

~~Så langt råd er, skal skolen~~ Skolen skal bruke skriveprogram som støttar bokmål og nynorsk med jamgode og likestilte brukargrensesnitt, og som følgjer offisiell rettskriving.

Fylkesdirektøren vil i lag med nettverket understreke at for å vere i tråd med språklova treng opplæringslova føresegnar som tydeleg fremjar og styrkjer den norske tospråksituasjonen. Det må takast særleg omsyn til nynorsken og parallellitetskravet som i dag ikkje er tilstrekkeleg regulert.

Vestland fylkeskommune etterlyser ein oppdatert læremiddeldefinisjon i opplæringslova, som mykje tydelegare enn no kan sikre nynorskelevane, så vel som bokmåselevane, ein reell rett til å få læremiddel, læringsverktøy og jamleg brukte læringsressursar på hovudmålet sitt. Det gjeldande lovverket og framlegget frå departementet til nytt lovverk overlét altfor mykje språkmakt i skulen til eksterne og kommersielle aktørar. Digitalt utstyr og programvare - inkludert administrativ programvare (kontorstøtteprogram), læringsplattformer, operativsystem og liknande må definerast som læremiddel og underkasta parallellitetskravet. Det er heilt naudsynt for å kunna gje elevane

like vilkår for språkopplæringa, som dei treng og har rett på, uavhengig av om hovudmålet er bokmål eller nynorsk.

Dessutan må parallellitetskravet om jamgode læremiddel på bokmål og nynorsk til same tid og pris òg innebera eit krav om jamgode og likestilte brukargrensesnitt på bokmål og nynorsk. Likestilling av jamgode brukargrensesnitt på bokmål og nynorsk vil seie at brukaren må velje aktivt mellom brukargrensesnittet på bokmål og brukargrensesnittet på nynorsk.

Fylkesdirektøren meiner at læremiddelparagrafen i den nye opplæringslova må få ein forskriftsheimel. Heimelen skal leggja til rette for sentralt regulerte ordningar som vil gjera det lettare for kommunane og fylkeskommunane å etterleva krava i lova.

Femte delen - førebuande opplæring og vidaregåande opplæring for vaksne

Denne delen omhandlar rett til førebuande opplæring og vidaregåande opplæring for vaksne, innhaldet i og organiseringa av den førebuande opplæringa og den vidaregåande opplæringa for vaksne, medverknad, skulemiljø, lokale reglar og anna i opplæringa for vaksne, skyss, reisefølgje og losji for deltakarar i opplæringa for vaksne.

Kapittel 18

Fylkesdirektøren har innspel på følgjande §18-3 tredje avsnitt. Tillegga til lovteksten er markerte med understreking:

§18-3 Rett til vidaregåande opplæring for vaksne

(...) Dei som har rett til vidaregåande opplæring for vaksne, skal komme inn på eit opplæringstilbod som fører fram til ein av tre sluttkompetansar som dei har søkt på.
Fylkeskommunen pliktar å gje eit studiespesialisierende tilbod til vaksne som ønsker det.

I tillegg meiner fylkesdirektøren at departementet bør vurdere å gi rett til spesiell studiekompetanse slik at alle deltakarar har høve til å fylle spesielle opptakskrav.

§19-5 har fylkesdirektøren tatt stilling til i vurderingane i §11-1, men vil presisere at vaksne som tidlegare ikkje har fullført eller bestått vidaregåande opplæring ofte har særskilte grunnar til det. Ei presisering av krav til tilrettelegging vil kunne betre moglegheitene for å kunne fullføre og bestå opplæringa.

Sjette delen - privatopplæring, godkjenningssordningar og privatistordningar

Denne delen omhandlar privat opplæring, godkjenningssordningar og privatistordningar

Det er ikkje kome innspel på sjette delen

Sjuande delen ulike føresegner

Denne delen omhandlar samarbeid, samordning, opplysningsplikt og anna, behandling av personopplysningar og plikt til å delta i evalueringar, kulturskule, karriererettleiing og yrkesforsikring, forbod mot ansiktsdekkjande plagg, reklameforbod og alkoholforbod, ansvaret til kommunen og fylkeskommunen, klageinstans, tilsyn og forsøk

Fylkesdirektøren meiner at § 28-5 *Ansvar for opplæringa til innsette i fengsel* bør klargjere kriminalomsorga sitt ansvar og fylkeskommunen sitt ansvar for tilgang på IKT i opplæringa for elevlar i fengsel, og for skuletilsette med arbeid i fengselet.

Dagens lov og lovforslaget sikrar «dei lokala som trengst» for opplæringa. Fylkesdirektøren vurderer at slik læreplanverket er i dag, er manglande tilgang til *den digitale infrastrukturen som trengst* ei hindring for å reelt kunne oppfylle elevane sin rett til opplæring.

Fylkesdirektøren vil også her be departementet om å vurdere kva som kan regulerast ved lov, og kva som bør regulerast i tilhøyrande forskrift

Åttande delen Slutføresegner

Denne delen omhandlar iverksetjing og overgangsreglar

Framlegg til endringar i friskulelova

Denne delen omhandlar formålet med og verkeområde for lova, godkjenning med rett til statstilskot, elevane, personalet i skulen, styrings- og rådsorgan, det beste for eleven,

medverknad, skuledemokrati og skulereglar, diverse skular som gir yrkesretta opplæring og diverse.

Det er ikkje kome innspel på endringane i friskulelova.

Vurderingar og verknader

Økonomi:

I høyringsnotatet skriv departementet:

Departementets forslag anslås å ha en samlet merkostnad på mellom 680 og 760 millioner kroner ut over det som er bevilget i statsbudsjettet for 2021(...) Dette er hovedsakelig økte kostnader for kommunene og fylkeskommunene, som samlet er anslått å være om lag 50-70 millioner kroner for kommunene og om lag 630-690 millioner kroner for fylkeskommunene. Størsteparten av de økte kostnadene for fylkeskommunene er knyttet til forslag til regelendringer som er en del av oppfølgingen av Meld. St. 21 (2020-2021) Fullføringsreformen - med åpne dører til verden og fremtiden. Departementet understreker at de totale kostnadene er usikre.

Fylkesdirektøren er enig med departementet i at dei økonomiske rammene for fylkeskommunen er i alt for liten grad utgreidd i høyringsnotatet. Det er utfordrande å gjere vurderingar for bygg, skyss ol. og utvidinga av pliktene til fylkeskommunen vil kunne gi monalege kapasitetsutfordringar på plass, tid og ressursar. Fylkesdirektøren vil tilrå at departementet i lag med fylkeskommunane arbeider vidare med kriteria for fylkeskommunale rammetilskot, slik at tilskota er i tråd med målsetjingane i fullføringsreforma.

Klima/Folkehelse/Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 (Regional planstrategi):

Endringane som utvalet føreslår, vil ha ei betydning for både klima, folkehelse og regional planstrategi. Forslaga inneber ei endring som kan sikre høgare yrkesdeltaking. Oppdraget og målsettinga til vidaregåande opplæring har ei avgjerande rolle for å imøtekomme utfordringane som ligg i behovet for arbeidskraft, og å utrydde fattigdom, kjempe mot ulikskap og stoppe klimaendringane.

Konklusjon

Dagens opplæringslov er 23 år gammal og særleg omfattande, oppstykket og detaljert. Føremålet med den nye lova er å få ei oppdatert opplæringslov som er meir tilgjengeleg, og betre tilpassa dagens og framtidens samfunn og kvardag i opplæringssektoren. I framlegget til ny opplæringslov blir mykje frå den noverande lova vidareført, noko er tatt ut, og nokre nye reglar er tekne inn. Høyring om ny opplæringslov var handsama gjennom høyringsuttale på NOU 2019:23 Ny opplæringslov. Vestland fylkeskommune gav si høyringsfråsegn i PS 32/2020. Høyringsfråsegna i bygger i all hovudsak på innspel fylkesdirektøren har fått frå sektoren, og fylkesdirektøren gjer framlegg om å vedta høyringsfråsegna slik ho går fram av denne saksframstillinga.